

КУЛЬТУРА В СУЧАСНОМУ СВІТІ

Chubina T. D.,

Doctor of History, Professor,

The Head of the Chair of Social Sciences

Cherkasy Institute of Fire Safety named after Chernobyl Heroes

NUCP of Ukraine

Korotyayev S. I.,

Candidate of Historical Sciences

The Head of the Department of Practical Training of Methodics Centre of Civil

Protection and Life Safety of Cherkasy Region

PROFESSIONAL CULTURE: THE RESULTS OF WORK AND MORALITY

Community development is inevitably associated with labor, with professional activities of the individual. To be ready to work, every member of society should take care of his development, forming himself as a professional. This requires some knowledge, practical skills and later experience.

Formation of professional knowledge is inextricably linked to culture and morality. Especially there is a close relationship with the multifaceted phenomenon as culture of work.

Professional activity is based on professional self-affirmation and professional skills.

Professional skills can be conditionally separated into three phases:

- the process of understanding his purpose by a person, which consists of adaptation, review of specific functional responsibilities and labor activity. These are the first steps under the supervision of a mentor;

- the process of formation of a person as a professional. It is characterized by full autonomy in work, the acquisition of certain skills, development of identity, culture of work, etc.;

- achieving the heights of skills, formation of a person as a professional, which, of course, not everyone can do.

It is also important that professional self-affirmation can not be detached from the cultural and moral state of society. Being conditioned by the society professional self-affirmation underlies it, forming, core of values as cautions against many negative phenomena. In particular, against rudeness, conflict, careerism, pride, conceit, humiliation of importance of their colleagues and so on. It should be noted that the process of self-affirmation must be regulated by moral norms, habits established in the team.

V. Bliumkin considers professional skills in two areas: broad and narrow. In a broad aspect, it is assumed that every person who is professionally engaged in specific activities, has the necessary knowledge and skills, is professionally trust worthy and. In a narrow aspect a master is not just a specialist, but a good specialist, who reached high skills and art in his work. This is a high social and moral characteristic of professional activity of a person.

Professional mastery in a narrow understanding have their own features and components. It has a high level of theoretical preparedness; productive activity and talent; high moral qualities of a specialist and his upbringing, correctness, developed social senses.

Among these basic features of mastery talent and social senses are particularly noteworthy. When we speak about talent we mean a high degree of individual abilities of SES employee connected with service activities, high level of sophistication, and talents as well as results in service activities.

Talent - is an innate quality. It is clear that not everyone can be a talented employee of SES, because we believe it is more a natural factor and it depends on individual intelligence. Talented ones must be sought through competitive recruitment in SES and during the time of service such conditions must be created that this talent could contribute to the final results.

Not less important feature of social mastery is social feelings of an employee of SES. They are characterized by a professional type of emotional experience that has clearly defined legal and moral character and a certain stability. In official

activities we can talk about the ability of an employee to accept someone else's grief as his own. But without fuss, emotions he can take concrete steps to solve the problem. In other words a worker of SES should be ready for effective responses, to respond to relatively weak information about a violation.

Professional culture is impossible without personal moral qualities of an employee. The moral content of work activity is the basis of professional culture. Because at the service there are a lot of rules of behavior adopted in everyday life For example, decency, sociability, friendliness, attentiveness and these are properties that characterize a human-collectivist.

The problem of professional mastery is a problem of professional ethics as well, because it (morality) consists primarily of such activities, the object of which is a person. Work with people has its own unique situations, difficulties and contradictions that must be solved and overcome during the activity itself.

Professional ethics has the task of helping the person to find the right choice in performing his duties, to implement the best decision in practice. Professional ethics has its specific features of regulation that dictate establishing rules - specific behavior, execution of functional responsibilities, implementation of their acts.

Structural elements of professional culture are activities (primarily productive), morality (including professional ethics) and general culture (culture of behavior of a person).

Now we can formulate a definition:

We believe that professional culture is the results of work that are caused by a high degree of professional ethics and generally accepted norms of behavior culture of a person.

The analysis of structural elements of professional culture leads to the conclusion that it can be divided into separate types.

Professional culture should be seen as a combination of professional, moral and technological culture.

Currently it is difficult to imagine a good professional without psychological preparation, thorough psychological knowledge. Though the level of preparation of specialists in psychology has increased significantly, but in practice very little

attention is paid to this issue. Therefore, professional and psychological culture should be regarded as the third type of professional culture.

This dissection is explained by the basic principles of professional culture: self-affirmation and professional mastery. As self-affirmation is primarily a moral and psychological evaluation of a specialist, professional and moral culture is characterized by the level of morality of a person, especially professional ethics, the embodiment of these rules and principles in practice.

Using the term professional psychological culture we mean the ability to have a knowledge of the laws of thought, memory features etc. The development of will plays a leading role in it, because the goal is to become a master of the craft - is possible only by overcoming difficulties that arise along the way. Fight with various obstacles develops and strengthens the will and perseverance.

The degree of mastering skills required for performance of official duties, ability to creatively apply them, particularly in unusual situations must be included in professional and technological culture. It enables a specialist to carry out his work efficiently and freely, leading to gaining credibility and recognition of his mastery.

It should be noted that these types of professional culture do not exist separately from one another, they are interrelated. They even mutually complement, enrich and develop each other. Their unity is especially manifested in difficult production problems, conflicts and critical moments etc.

The main subject of activity of the service is SES personnel.

The presence of such professional element of culture as professional ethics (part of general morality) in official work is confirmed by the fact that the object of this activity is a man. The nature of the relationship with a SES employee with population has non-standard, non-typical, unique situations. There are various differences, difficulties solution of which requires appropriate moral, legal controls, valuations, rules, regulations, customs, requirements.

Professional ethics is a system of moral and legal norms regulating actions and behavior of individuals in their professional activities.

The subject of professional culture of SES employees is ascertain of methodology, purpose and nature of activity, patterns of activity, specific moral

formation of official relations, studying the principles of building structures, critical analysis of the current SES system.

Professional culture of SES officer is caused by specific activities (civil and professional), a set of characteristics and qualities (universal, class, professional etc.), which find their external manifestation in professional activity of SES employees.

Culture of official activities of SES includes: the development of intellectual and emotional areas of moral and aesthetic consciousness that make up changes, internal culture of SES employee behavior; knowledge of regulations, orders, instructions, SES guidelines where, detailed principles and morality in relation to the activities of SES are specified;

Transformation of this knowledge into belief and this belief into an active living position implemented in the activities and behavior of employees; developing manners and behaviors adequate to internal culture.

Qualified, conscientious and careful execution work processes relates to professional culture of SES employees. In addition to this, professional culture is impossible without improving prevention activities; timely and full disclosure of crimes; training; of professional mastery of employees; improving their knowledge.

SES employee is a creative person, he is a carrier of culture. Therefore, his professional culture is impossible without elements of psychological and pedagogical culture. Because while performing service duties it is important to be able to understand the psychological structure of a person, patterns of thinking, memory and other features of a person. For psychological culture The development of will of SES employee which increases his combat effectiveness, inspires confidence in his actions, develops determination in making decisions gains great importance. Characteristics of pedagogical culture ensure the development of such qualities as observation, prudence, courtesy, tact, etc. Knowledge of the laws of psychology and pedagogy helps SES employees to influence the situation, to overcome internal contradictions to adjust their behavior and so on.

Therefore professional culture of SES employee - is the result of professionalism, understanding legal phenomena, belief in the value of the rights

which are caused by scientific organization of labor, intelligence of SES officer, morality, psychological and pedagogical skills and etiquette.

Therefore, speaking about professionalism of a SES employee we should understand the degree of knowing law, practice of professional activity, skills of application of legal norms, the art of communication, which is reflected in the daily habit.

Professionalism in the professional culture promotes the growth of the rank of a person. SES employee being confident in their professional training need to know with sufficient certainty the prospect of advancement in the service. However, this requires a legal regulation that is based on scientifically grounded system of gradual promotion of certain head positions and optimum evaluation of their activity will exclude promotion of incapable and untrained workers to the respective positions.

SES employee activities, his professional culture is inconceivable without pedagogy and psychology of work. Understanding legal phenomena significantly affects his professional culture. The purpose of SES employee is to give a correct, objective assessment of the different legal phenomena, associate them with the laws of social development and so on.

Legal phenomena are one of the components of professional culture of SES employee. In particular this is applied to justice, legal norms, relationships.

For the professional culture legal status is the methodological basis, it affects professional discipline, behavior of SES employees, legality, service relationship, labor and others. This is an additional incentive for service activity, it promotes the professional growth.

Legal status of SES employee, in addition to legal, in our view, is also caused by other factors, including moral, economic and political. These factors characterize the general state of society.

Along with legal status socialization of SES employee has a significant influence to the level of professional culture. There are three stages of socialization: pre-labor, labor and post-labor. While in labor stage of socialization SES employees accumulate some experience, form themselves as professionals. This formation occurs in three areas: activities, communication, self-awareness. In each of these

areas professional knowledge, skills expand, professional habits and working style develop and this characterizes the culture of professional work.

Literature:

1. Ziaziun I. A., Sahach H. M. The Beauty of Pedagogical Action: Tutorial / I. A. Ziaziun, H. M. Sahach. – K., 1997.
2. Stepanov O. M., Fitsula M. M. Fundamentals of Psychology and Pedagogy: Tutorial / O. M. Stepanov, M. M. Fitsula. – K., 2006.
3. Khoriev I. O. Improving the Effectiveness of Cognitive Activity of Students of Higher Military Educational Institutions: Tutorial. / I. O. Khoriev. – K., 1999.
4. Komarov V. D. Service Etiquette / V. D. Komarov. – L., 1990.
5. Slyvka S. S. Professional Ethics of a Police Officer / S. S. Slyvka. – Lviv, 1995.
6. Fedorenko E. H. Professional Ethics / E. H. Fedorenko. – K., 1989.
7. Malakhov V. Ethics. Lecture Course / V. Malakhov. – K., 2000.

Білека А. А.

кандидат юридичних наук, доцент,
Черкаський інститут пожежної безпеки імені Героїв Чорнобиля
Національного університету цивільного захисту України

Пасинчук К. М.

кандидат педагогічних наук,
Черкаський інститут пожежної безпеки імені Героїв Чорнобиля
Національного університету цивільного захисту України

**ДЕЯКІ АСПЕКТИ ПРОФЕСІЙНОЇ КУЛЬТУРИ ОСОБОВОГО СКЛАДУ
ПІДРОЗДІЛУ ДСНС УКРАЇНИ**

Особливості умов проходження служби у підрозділах ДСНС України детерміновані регламентованим розпорядком дня, екстремальністю, владним характером діяльності, високими психічними та фізичними перевантаженнями, підвищеною відповідальністю, суворою дисципліною, дисциплінарною відповідальністю тощо. Професійна діяльність працівника підрозділу ДСНС України вимагає спеціальної підготовки, наявності певних професійно значущих якостей, професійної компетентності, професійної культури тощо.

Феномен професійної культури досліджувався багатьма провідними фахівцями в галузі соціології праці, економічної соціології та соціології культури. Як слушно зазначає Н. Б. Крилова, у другій половині ХХ ст. професійна культура (як частина загальної культури) вже розглядається не тільки як форма людської діяльності, але і як найважливіший аспект життєдіяльності особистості, як соціальна діяльність, що складається із взаємозалежних цілісних феноменів, які не зводяться лише до певного комплексу знань, умінь і навичок [6].

На думку академіка Д. С. Ліхачова, професійна культура - це міра, якість діяльності людини у визначеній, чітко обмеженій сфері його професії; у тому виді діяльності, де вона відчуває себе комфортно, впевнено і розкуто [8].

Варто констатувати, що у дослідженнях професійної культури нерідко наводиться спрощене її визначення, відсутнє чітке обґрунтування змісту і обсягу цього поняття тощо. Зокрема, потребують подальшого вивчення зміст, закономірності, принципи, шляхи формування професійної культури рядового і начальницького складу органів і підрозділів ДСНС України.

Основи професійної культури закладаються шляхом всебічної підготовки фахівця, яка, на нашу думку, включає: фундаментальну методологічну й світоглядну підготовку; широку гуманітарну підготовку; психологічну підготовку; теоретичну й практичну підготовку з професійно-орієнтованих дисциплін; творчу підготовку за фахом; підготовку в галузі науково-технічної роботи, формування навичок самостійної творчої діяльності тощо. Зазначені головні напрями підготовки включають ряд взаємозалежних, більш часткових

за змістом форм підготовки: економічну, математичну, соціологічну, соціально-психологічну, педагогічну, управлінську, правову, екологічну та ін. Їх обсяг і зміст орієнтовані на спеціальність і співвідносяться з потребами кожної конкретної галузі у суспільстві.

Професійна культура персоналу підрозділу ДСНС України - це його здатність до розвитку і вдосконалення своїх творчих можливостей у розв'язанні нестандартних завдань, у здійсненні професійних обов'язків тощо.

На нашу думку, можна виділити такі основні елементи професійної культури персоналу підрозділу ДСНС України: духовна культура (світоглядна, чуттєво-емоційна, моральна); система професійно значущих знань, умінь та навичок; здатність до творчої праці; професійно значущі види особистісної культури (комунікативна, мовленнєва, дослідницька, екологічна, фізична); активна життєва позиція, потреба у самовдосконаленні тощо.

Професійна культура виконує ряд функцій, серед яких: формування почуття моральної відповідальності; суворе дотримання усталеного позитивного стереотипу поведінки; вироблення моральної обґрунтованості службових взаємовідносин; готовність виконувати службовий обов'язок; вироблення культури професійних дій; недопущення професійної деформації [11].

Таким чином, у професійній культурі фахівця ми простежуємо структурний ланцюг або комплексну систему елементів, а саме: професійне мислення, професійний інтерес, професійні знання, уміння, навички й здібності, професійний досвід, ступінь готовності особистості до конкретного виду діяльності, професійний світогляд, професійна майстерність, адаптованість до професійного середовища, професійна мораль тощо.

Професійна культура персоналу ДСНС України формується поетапно. Насамперед, на етапі усвідомлення фахівцем свого призначення, коли відбувається певна адаптація, ознайомлення зі службовими й посадовими обов'язками та специфікою роботи підрозділу ДСНС України. Це фактично перші службові дії під контролем наставника.

Етап формування співробітника як професіонала характеризується

повною самостійністю у службовій діяльності, набуттям окремих навичок, виробленням власного стилю і культури праці тощо.

Етап досягнення вершин майстерності, становлення працівника як професіонала, настає після багатьох років (для кожного індивідуально) служби або взагалі не настає.

Зазначені етапи формування професійної культури впливають на професійну мораль співробітника ДСНС України, основу якої становлять регулювання службових взаємин, допомога у здійсненні правильного вибору при виконанні службових обов'язків, оптимальній реалізації прийнятого рішення у практичній діяльності.

Отже, професійна культура персоналу підрозділу ДСНС України - це сукупність світоглядних і спеціальних знань, якостей, умінь, навичок, ціннісних орієнтацій особистості, які проявляються у професійній діяльності особистості і забезпечують її ефективність. Професійна культура включає в себе володіння спеціальними вміннями та навичками професійної діяльності, культуру поведінки, емоційну культуру, загальну культуру мови і культуру професійного спілкування. Професійна культура особового складу ДСНС України покликана визначати межі поширення моральних норм на службову діяльність; утверджувати загальнолюдські цінності, українські національні традиції та звичаї, теоретично обґрунтувати їхню необхідність, сутність та специфіку вияву на практиці, відображати норми службової поведінки персоналу, піддавати її критично-ціннісному аналізу, сприяти доцільному вибору тих чи інших правил взаємовідносин та принципів професійної моралі.

На нашу думку, Кодекс професійної етики співробітника підрозділу ДСНС України повинен визначити стандарти та норми поведінки і етики співробітників, гарантії їх дотримання і відповідальність за їх порушення.

Література:

1. Білека А. А., Горбаченко Ю. М., Кришталь Т. М. До питання про організаційно-правове забезпечення регулювання моральної культури рядового і начальницького складу органів і підрозділів ДСНС України / Білека А. А.,

Горбаченко Ю. М., Кришталь Т. М. // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Право». - Ужгород: Ужгородський національний університет, 2016. - Випуск 41. - Том 2. - С. 30-33.

2. Білека А. А., Кришталь Т. М. Кодекс професійної етики співробітника підрозділу ДСНС України: рекомендації щодо розробки та впровадження / Білека А. А., Кришталь Т. М. // Вісник Національного університету цивільного захисту України. Серія «Державне управління». - Харків: Національний університет цивільного захисту України, 2017. - № 1.

3. Грязнов І. О. Система морального виховання майбутніх офіцерів-прикордонників: монографія / І. О. Грязнов; Нац. акад. держ. прикорд. служби України. - Хмельницький: НАДПСУ, 2004. - 370 с.

4. Діуліна В. В. Соціально-педагогічні умови формування морально-етичної культури майбутнього керівника у сфері управлінської діяльності: дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: спец.: 13.00.05 «Соціальна педагогіка» / В. В. Діуліна; Харків. нац. ун-т ім. В. Каразіна. - Х., 2002. - 187 с.

5. Крук С. Л. Методологічні підходи до формування етичної культури особистості військовослужбовця / С. Л. Крук // Зб. наук. пр. № 15. Ч. 2. (спецвипуск). - Хмельницький: Нац. акад. ПВ України, 2001. - С. 187-190.

6. Крылова Н. Б. Формирование культуры будущего специалиста. - М.: Высшая школа, 1990. - 142 с.

7. Лаврецький Р. В., Мовчан І. О., М'якуш І. І. Професійна етика та етикет працівника МНС: навч. посібник / Р. В. Лаврецький, І. О. Мовчан, І. І. М'якуш; вид. 2-ге, перероблене і доповнене. - Львів: «СПОЛОМ», 2010. - 208 с.

8. Лихачев Д. С. Культура как целостная среда / Д. С. Лихачев // Новый мир. - 1994. - № 8. - С. 3-8.

9. Нинюк М. А. Моральна культура державних службовців: сутність, стан та особливості формування: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня кандидата наук з державного управління: спец. 25.00.01 «Теорія та історія державного управління» / М. А. Нинюк. - Київ, 2000. - 20 с.

10. Професійна етика та культура поведінки працівника органів внутрішніх справ України: метод. посіб. для працівників ОВС / В. Л.

Ортинський [та ін.]; Львівський держ. ун-т внутрішніх справ. - Л: ЛьвДУВС, 2009. - 128 с.

11. Сабатовская И. С. Проблема профессиональной культуры в современной отечественной социологической литературе / И. С. Сабатовская // Вчені зап. Харк. гуманіт. ун-ту «Нар. укр. акад.». - 2002. - Т. 9. - С. 206-214.

Капітан Н. О.,
викладач,
Львівський державний
університет безпеки життєдіяльності

МОРАЛЬНА КУЛЬТУРА: ДОСЛІДЖЕННЯ ХХІ СТОЛІТТЯ

Життя людей на Землі неможливе без основ моральної культури, яку свого часу великий мислитель Іван Огієнко означив як позитивну духовну цінність, як систему світогляду моральних і культурологічних знань, переконань, почуттів і навичок, норм і відносин, інтересів і потреб, культурно-морального досвіду і безпосередньої поведінки, спрямованої на самовдосконалення й самореалізацію [4, с.72].

У сучасній науці все частіше звертаються до проблем трактування сутності та змісту моральної культури, структури і засобів, форм та методів її формування, оскільки тема духовно-морального безкультур'я на сьогодні є чи не найгострішою проблемою людства.

Особливо плідними у царині дослідження сутності і змісту моральної культури є дослідження в аспектах гуманітарних наук, а саме філософії, етики, психології, педагогіки тощо.

Ще з п'ятдесятих років ХХ століття представники вітчизняної філософії (В. Андрущенко, В. Давидович, І. Даниленко, В. Зоц, В. Кремень, В. Шинкарук та ін.) намагалися актуалізувати питання аналізу моральної культури та зосередити

увагу на її світоглядній і функціональній ролі в житті суспільства, обґрунтувати взаємозв'язок загальнолюдського і національного в моральній культурі. Дещо пізніше (середина 80-х років ХХ ст.) продовжуючи попередні дослідження науковці (І. Надольний, Н. Кириченко, В. Пазенок та ін..) моральну культуру трактували через співвідношення свободи суспільства і свободи особистості. Представники філософської герменевтики (Г. Гадамер, Г. Дільтей, Е. Кассіер, П. Рікер, Ю. Хабермас, М. Хайдеггер, Ф. Шлейермахер) свою увагу зосереджували на з'ясуванні ролі моральної культури в системі людської комунікації. Цікаві факти можна знайти у дослідженнях представників релігійної філософії, адже ще з перших років існування християнства в Київській Русі, ідеї культури, моралі були головними для українських релігійних, культурно-освітніх діячів (Ярослав Мудрий, Іларіон Київський, Володимир Мономах, Феофан Прокопович, Григорій Сковорода, Тарас Шевченко, Іван Франко, Андрій Шептицький). Фундаментальними в цьому плані є праці Г. Ващенка, О. Вишневського, Л. Москальової, І. Огієнка, Я. Яреми тощо. Питаннями моральної культури також завжди цікавилися як у зарубіжній, так і вітчизняній психології (І. Бех, Н. Чепелева Дж. Хілман, Г. Херханс, Е. Фромм, В. Франкл тощо), педагогіці (В. Сухомлинський) тощо.

Проте залишається відкритим питання, чи на сучасному етапі вітчизняні науковці продовжують дослідження аспектів моральної культури особистості. Наше дослідження показало, що ці питання досі залишаються в епіцентрі уваги вчених ХХІ ст. У нашому дослідженні ми спробуємо проаналізувати вартісні, як на нашу думку, праці деяких з них.

Високий рівень науковості у дослідженні окресленої проблеми засвідчує професор М. Савчин. Вченого цікавлять передусім духовні витoki моральної культури суспільства й особистості, методологічні контексти виховання моральної культури, питання мотивації відповідальної діяльності індивіда, а також спадкові чинники розвитку особистості, зокрема її здатності набувати справжню моральну культуру. У цьому сенсі нам надзвичайно імпонує думка вченого про здатність особистості ідентифікувати себе не лише із представниками свого етносу, а й усього людства, оскільки сьогодні світ динамічно

глобалізується, стає невідворотно «ближчим» для кожної людини. М. Савчин доводить, що сучасна людина не має права втратити свої автентичні здатності: віру, надію, любов, здатність творити добро, здатність до творчої діяльності [6]. Надто важливим у набутті здатності до моральної культури є постійна праця особистості над собою. Це означає, що особистість має бути здатною до самовизначення, забезпечення особистісного зростання, саморегуляції та самореалізації. Крім того, рівень моральної культури особистості визначається і тим, наскільки вона здатна до внутрішніх переживань, мислення, рефлексивної дії тощо.

В. Малахов розглядає моральну культуру особистості через призму головних категорій етики: обов'язок, відповідальність, честь і гідність людини, її совість, свідомість і самосвідомість, вчинок і діяльність тощо. Особливе місце у структурі моральної культури у науковому аналізі вчений надає поняттям «толерантність», «повага», «співчуття», «добро», «милосердя», «любов» та ін. Не менш важливим, на нашу думку, є і те, що учений-етик акцентує на винятково важливій ролі культури спілкування у відносинах між людьми. Він пише, що сьогодні ми маємо підстави говорити «...про своєрідний «комунікативний поворот» не лише у філософії XXI століття, а й у людській культурі загалом, поворот, котрий, як ми бачили, спонукає до поглиблення уявлень про людинотворчу роль спілкування в найрізноманітніших її проявах» [2, с. 313].

Привертає увагу монографічне видання Л. Москальової «Виховання у майбутніх учителів морально-етичної культури: теоретичний та методичний аспекти» [3]. Вчена простежує розвиток моральної культури в Україні і здійснює ґрунтовний аналіз виховання морально-етичної культури особистості в сучасних умовах роботи вищих навчальних закладів. Надзвичайно ціннішим, на нашу думку, є і те, що автор розробила та зарепрезентувала систему виховання морально-етичної культури майбутнього учителя, вибудувала модель цього виховання, а також запропонувала умови впровадження авторської системи виховання. Оскільки праця носить експериментальний характер, то це дозволяє вченій дійти висновків важливих для педагогічної практики, зокрема: а) необхідності більш активного протистояння професорсько-викладацького складу,

адміністрації, громадськості різним проявам антикультури, агресії, як з боку студентів, так і педагогів; б) узгодити взаємовідношення між системою навчання і виховання. «У вищій освіті гіпертрофована навчальна функція, а, як відомо, навчання майбутніх педагогів має не тільки орієнтувати на підготовку до роботи в умовах сучасних технологій, на споживання великої кількості інформації, але сприяти їхньому виходу на новий рівень морально-етичної культури, що відповідає розвитку цих технологій і поступовому відкриттю змісту тих або інших текстових повідомлень. Отже, зневага до впровадження культури, застосування науки, наукових досліджень без опори на етичні й моральні повчання призводить до глобальних катастроф, ставить існування людства під загрозу. Саме тому велика увага повинна приділятися освіті моральній, яка має започатковуватись у педагогічних вузах країни» [3, с. 422 – 423]; в) виховання моральної культури є специфічною діяльністю, алгоритм реалізації якої повинен бути не лише доцільним з практичної точки зору, а й засновуватися на загальнолюдських та загальнонаціональних цінностях [3, с. 423 – 424]; г) реалізація процесу виховання морально-етичної культури майбутніх учителів неможлива без розробки і впровадження їх у певну систему професійної підготовки, оскільки у подальшій практичній діяльності педагогові необхідно взаємодіяти з різними людьми при вирішенні різноманітних справ [3, с. 424].

Суттєвий внесок у розробку проблеми моральної культури здійснила М. Сітнікова, яка висвітлила методологічні засади формування моральної культури особистості, простежила її взаємозв'язок з професійно-педагогічною самореалізацією викладача сучасної вищої школи, обґрунтувала педагогічні умови продуктивного формування моральної культури педагога засобами сучасних інноваційних технологій. Вчена також дослідила основні суперечності, характерні для процесу виховання моральної культури викладача вищої школи та здійснила обґрунтування найбільш вірогідних шляхів їх розв'язання [7].

У дисертаційному дослідженні А. Павленко розкриває можливості формування моральної культури учнів професійно-технічних навчальних закладів у процесі вивчення предметів суспільно-гуманітарного циклу [5]. Автор на основі системного, діяльнісного та культурологічного підходів доводить, що функції

суспільно-гуманітарних дисциплін у формуванні загальнокультурної компетентності, у тому числі й моральної культури учнів, є визначальними. Натомість не всіма керівниками закладів ПТО на належному рівні це усвідомлюється. Вчена у своєму дослідженні визначає сутність, структуру, критерії та показники загальнокультурної компетентності учнів професійно-технічних навчальних закладів, а також обґрунтовує доцільні шляхи впровадження структурно-функціональної авторської моделі формування цього феномену у навчально-виховний процес [5, с. 8 – 10].

Формування моральної культури молодших школярів засобами етнопедагогіки знайшло своє відображення у дисертаційній праці О. Гордійчук [1]. Вчена акцентує увагу на тому, що світогляд молодших школярів ще значною мірою не сформований, а тому вчитель має бути максимально уважним до кожного вихованця, він має добре знати сімейні традиції дитини, релігійні уподобання, враховувати не лише розумовий, а й почуттєвий розвиток дитини.

Серед дисертаційних досліджень, присвячених окресленій нами проблемі вирізняються і ті, що розкривають специфіку вияву моральної культури у різних сферах діяльності особистості: військова сфера; медична сфера; сфера права; торгово-економічна сфера та ін. До них відповідно відносимо: Т. Ісаєнко, С. Крук, Н. Тимченко, М. Левина, О. Денищик, І. Марчук, Л. Бурдейна та ін.

Отже, проаналізований матеріал свідчить, що сучасна наука має представників, які намагаються боротися з кризою моралі. Все частіше в гуманістиці можна побачити монографічні видання та дисертаційні дослідження з проблем моральної культури та вихованості. Оскільки на сьогодні моральні цінності дуже рідко є предметом поваги, тоді є гостра причина все активніше обговорювати та досліджувати цю проблему, знаходити шляхи вирішення проблеми моральної деградації.

Література:

1. Гордійчук О. Моральне виховання молодших школярів засобами етнопедагогіки: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.07 / О. Є. Гордійчук. – Тернопіль: Тернопіл. нац. пед. ун-т ім. В. Гнатюка, 2008. – 280 с.
2. Малахов В. Етика: курс лекцій. 4 видання / В. Малахов. – К.: Либідь, 2002. – 382 с. с. 313
3. Москальова Л. Виховання у майбутніх учителів морально-етичної культури: теоретичний та методичний аспекти: монографія / Л. Ю. Москальова. – Мелітополь: ТОВ «Видавничий будинок ММД», 2009. – 464 с.
4. Огієнко І. Українська культура. Коротка історія культурного життя українського народу / Іван Огієнко. К.: Фірма «Довіра», 1992. – 141 с.
5. Павленко А. Формування загальнокультурної компетентності учнів професійно-технічних навчальних закладів у процесі вивчення предметів суспільно-гуманітарного циклу: автореф. дис. ... канд. наук: 13.00.04 / А. Павленко; Житомирський держ. ун-т ім. І. Франка. – Житомир, 2015. – 20 с.
6. Савчин М. Здатності особистості: монографія / М. Савчин. – К.: ВЦ «Академія», 2016. – 288 с.
7. Ситникова М. Формирование культуры профессионально-педагогической самореализации преподавателя высшей школы: дис. ... д-ра пед. наук: 13.00.08 / Ситникова М. И. : ГУО ВПО «Белгородский ун-т». – Белгород, 2008. – 406 с.

Груєва О.В.,
аспірант,
Державний заклад «Південноукраїнський
національний педагогічний університет імені
К. Д. Ушинського»

ПОЛІТИЧНИЙ СТРИТ-АРТ ЯК ПРОЯВ ПОСТМОДЕРНІСТСЬКОЇ АКЦІОНІСТСЬКОЇ ПРАКТИКИ

Поява політичного стріт-арту засвідчує, що у XXI столітті методи засвоєння людиною вимог ролевої поведінки, політичних цінностей і орієнтирів стрімко модернізуються. Стріт-арт – один із проявів постмодерну, коли практикуються креативні форми політичної активності, виникають нові формати політичної поведінки. Політичний стріт-арт як новітня форма політичної дії створює ефект емоційної підзарядки та відчуття спільної справи, разом із тим дає змогу учасникам відволіктись від буденності. Він доводить, що сучасна політична дія має бути емоційно забарвленою, щоб бути ефективною.

Представники політичного стріт-арту кермуються ідеєю, що «на війні діють всі засоби», а тому хтось бере до рук зброю, а хтось - фарбу. Політичний стріт-арт – своєрідний дух часу, свіже віяння, додатковий комунікативний плацдарм, засіб мистецької боротьби. Майстри політичного стріт-арту освоюють сірі стіни міст, руйнуючи авангардними малюнками соціальні шаблони та політичні авторитети, Цей вид художньої практики є відповіддю на виклики, що надходять людині від урбаністичного середовища.

Публічні простори населених пунктів (особливо великих міст) зазвичай стають територіями, якщо не відкритих конфліктів, то територією потужних метаморфоз. «Битва» за простір важлива та стратегічна, бо мова йде не тільки про простір публічний, а про простір для спротиву. Політичне вуличне мистецтво стріт-арту розглядається як майданчик, який знайомить перехожих із новими політичними реаліями. Стріт-арт особливо увиразнюється під час різноманітних криз, конфліктів; тоді він стає своєрідним висловлюванням політичної позиції, перетворює публічні місця в простір декларації своїх позицій. Стріт-артери звертаються до сили фарб, трафаретів, гасел, щоб озвучити певні ідеї.

Політичне вуличне мистецтво визначається естетичною та ідеологічною конфронтацією з владним середовищем і наративами в державі, особливо у кризові періоди. Вуличне мистецтво постає як візуалізована історія альтернативних сил, своєрідних опис соціальної тканини поселення, відображає рівень соціально-політичної напруженості. Стріт-арт формує один із нових режимів міської свободи. Він, як візуальне деформування міського простору,

документує, архівує та відображає середовище, для котрого характерне зростання нерівності, соціальна невизначеність, маргіналізація тощо. Вуличне мистецтво виконує завдання формування суспільної думки. Це децентралізована, демократична форма, у якій контроль за змістом здійснюють самі автори.

В очах громадськості стріт-арт сприймався довгий час як маргінальне явище, яке засуджувалося. Але аналіз соціального середовища політичних стріт-артерів, проведений грецькою дослідницею М. Цилімпуніді, засвідчив, що стріт-арт практикує насамперед освічена молодь 25-35 років, із уже сформованими політичними установками, вихідці з благополучних сімей, які мають стабільний, зазвичай середній, дохід, хорошу освіту та робоче місце [1, с. 227]. Це суперечить домінуючій у громадській думці уяві про вуличне мистецтво як реакцію незадоволеної, розчарованої молоді, своєрідних антисистемних бунтарів.

Стріт-арт є політично мотивованим вуличним мистецтвом, хоч за характером може бути як політичним, так і аполітичним. Він стає маркером альтернативної думки. Політичний стріт-арт є своєрідною спробою репрезентувати соціальний протест чи політичну ідею, тобто «перевести» політичну дію на мову метафор і символів, донести її у простір художньої комунікації, наситити додатковими культурними кодами та смислами. Конкретна ситуація задає рамки особливого смислового простору, інтерпретацією якого займається стріт-артер, а його акція слугує своєрідним катализатором уваги до суспільно значимої проблеми.

Вуличне мистецтво відзначається демократизмом, широтою творчості, великою кількістю сюжетів, використанням елементів гумору та сатири. Для політичного стріт-арту характерна яскрава спрямованість на глядача, комунікаційна природа його створення та існування, що у сукупності з вищевикладеними чинниками надає йому безперечних ознак видовищності та запам'ятовуваності. У роботах відомих стріт-артерів можна знайти явні відсилання до найрізноманітніших ідеологій: анархізму, анти- та альтерглобалізму, антифашизму; стріт-арт протестує проти воєн, расизму,

гомофобії та інших форм дискримінації, порушень прав людини, ігнорування проблем біженців. Стріт-арт завжди реагує на резонансну подію, наприклад, сплеск стріт-артової активності викликав теракт 11 вересня 2001 року, розстріл учасників Революції Гідності, вбивства цивільного населення у сирійському Алеппо і т. д.

Відтак, стріт-арт як вид вуличного мистецтва виявляє цікаві політичні інтенції (наміри) та часто використовується у рамках неформальної громадянської активності. Політичний стріт-арт - ситуативний, часто виконаний у недосконалій художній техніці, у значній кількості випадків – анонімний. Утім, ця форма урбан-мистецтва наділена потужними засобами впливу на глядача.

Література:

1. Цилимпуниди М. Если бы эти стены могли говорить»: стрит-арт и городская идентичность в Афинах времен кризиса / М. Цилимпуниди // *Laboratorium*. - 2015. - № 7 (2). - С. 226-230.

Асауленко У.Т.,

студентка,

Львівський державний університет

безпеки життєдіяльності

Науковий керівник:

Шерман О.М.,

доктор політичних наук, доцент,

Львівський державний університет

МАДОННА – ЖІНКА, ЯКА СТВОРИЛА СЕБЕ З НУЛЯ

*Я свій власний експеримент, і свій же
шедевр*

Мадонна

В сучасному світі формування іміджу є важливою складовою успіху, особливо у шоу-бізнесі. Вдало створений імідж дозволяє актору чи виконавцю протягом тривалого часу бути зіркою і мати мільйони прихильників. Наочним доказом цього є творча біографія американської співачки Мадонни, імідж якої відомий не менш, ніж її творчість. Багато разів скептики пророкували Мадонні захід її слави, однак в свої 58 років вона і не думає йти зі сцени. У творчому житті Мадонни були і злети і падіння, але вона стала однією з найяскравіших і неповторних зірок в історії поп-музики. У своїй роботі я хотіла б розповісти про шлях створення її образу «Королеви поп-музики».

Мадонна з самого початку кар'єри сміливо використовувала релігійні теми та образи, відстоюючи при цьому право жінок вільно проявляти свою сексуальність. Вона могла з'явитися на екрані у провокаційному одязі з великим хрестом на грудях. Відверті фотосесії, які працювали на культ сексуальності, у поєднанні з якісною музикою швидко виокремили співачку з-поміж інших зірок. Водночас її скандальний імідж викликав суперечності з католицькою церквою та звинувачення в аморальності зі сторони ЗМІ.

Але сама Мадонна каже так: «Те, що я показала людям своє тіло без одягу, не означає, що я оголила кожний дюйм своєї душі» [2]. Для співачки епатаж був засобом привернення уваги, не більше. Так, під час концертного туру 2006 року Мадонна на кожному концерті повторювала скандальний трюк з підвішуванням на величезному католицькому хресті зі скла під час виконання «Live to Tell».

Ця пісня присвячена глобальним проблемам людства, в тому числі боротьбі з ВІЛ/СНІД. Як відомо, католицька церква до 2010 р. не схвалювала використання презервативів - одного з головних засобів проти ВІЛ-інфекції. Відповідно, шоу Мадонни з використанням католицької символіки було спрямоване на вирішення подібних протиріч.

Якщо інші зірки прагнуть розважити слухача/глядача, то Мадонна вміло використовує свою популярність і фантазію для вираження культурних і політичних поглядів. Хто ще міг приїхати в Стамбул і влаштувати стриптиз прямо на сцені під схвальні вигуки чоловіків, які за пару годин до цього шипіли на кожну жінку без паранджі?

У 2003 році співачка виступила проти війни в Іраку, знявши кліп за участю танцівниць в формі кольору хакі. У кадрах при цьому миготіли трупи американських військових і навіть двійник Джорджа Буша. Трохи пізніше в одному з інтерв'ю Мадонна порівняла колишнього президента з Саддамом Хусейном.

Також Мадонна не забуває і про благодійність. Після землетрусу на Гаїті в 2010 році співачка перерахувала 250 000 доларів до фонду постраждалих. До того ж вона бере активну участь у відродженні африканської республіки Малаві, звідки родом її прийомні діти.

Якщо активна соціальна позиція Мадонни залишається незмінною, то її зовнішній вигляд зазнав багато змін. На початку кар'єри вона використовувала образ вуличного дівчиська з великою кількістю дешевих прикрас. Потім вона прагнула бути схожою на Мерілін Монро і перетворилася на сексуальну білявку у вечірніх сукнях. Зараз Мадонна стала більш розсудливою, а її образ – менш епатажним. Вона більше не влаштовує громадських скандалів, підтверджуючи імідж самодостатньої і спокійною жінки.

Леді, яка зробила себе сама, не хоче зупинятися на досягнутому. «Я свій власний експеримент, і свій же шедевр», - заявляє вона [2]. Одне з її завдань – довести умовність поняття «вік». Мадонна виглядає і вбирається по-іншому, ніж жінки її віку, демонструючи, що людині стільки років, на скільки вона себе відчуває.

Важко залишатися скромною, непомітною «сірою мишкою», якщо ти - найбільш успішна співачка, яка встановила рекорд з продажу своїх записів - більше 250 мільйонів екземплярів альбомів і 100 мільйонів синглів.

«Королева поп-музики» - так звать її шанувальники. Можна довго міркувати про епатажні витівки Мадонни, але одного у неї не відняти: її імідж органічно доповнює музику. Співачка завжди була щирою, відкритою і вірною своїм переконанням: кожен її божевільний жест на сцені і поза нею лише підкреслював ідеї, висловлені в піснях.

Література:

1. Ромов Г. Мадонна: початок вартістю 37 доларів : [Електронний ресурс]// Режим доступу: <http://jeart.com.ua/people/sub160>.
2. Мадонна. Редкие высказывания и цитаты (ч.1) : [Електронний ресурс]// Режим доступу: http://www.spletnik.ru/blogs/pro_zvezd/18662_madonna_redkie_vyskazyvaniya_i_citaty_ch1.
3. Как менялась Мадонна на протяжении полувека : [Електронний ресурс]// Режим доступу: http://www.topnews.ru/photo_id_6727_8.html.

Федюк О.А.,

студентка,

Вижницький коледж прикладного мистецтва

ім. В.Ю.Шкрібляка

Науковий керівник:

Гринюк Г. М.,

викладач,

Вижницький коледж прикладного мистецтва

ім. В.Ю.Шкрібляка

ВПЛИВ МИСТЕЦТВА НА ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТОСТІ

Сьогодення дивує стрімким розвитком комп'ютерних технологій, вражає кількість та якість сучасних «гаджетів». Молодь не уявляє свого життя без

ноутбуків, смартфонів та планшетів, а використання інтернет-ресурсів стало для нас щоденною звичною справою. Адже за допомогою пошукової системи за лічені секунди людина має змогу знайти необхідну для неї інформацію, не прикладаючи для цього великих зусиль. Це благо розвитку цивілізації значно полегшило нам життя –тепер ми здатні, не виходячи за межі свого дому, забезпечити себе всім необхідним, організувати своє дозвілля, працювати через віддалений доступ, не перебуваючи в робочому кабінеті.

Якихось десять –двадцять років тому теперішні можливості здавались нездійсненними –тепер це настільки звичні речі, що складається враження, ніби так було завжди.

Але все ж є речі, що не залежать від розвитку технологій, вони не втрачають своєї цінності з часом, швидше навпаки. Це витвори мистецтва. Ніхто не сперечатиметься, що неможливо бути байдужим до творчості Ван Гога, Клода Моне, Сальвадора Далі, Рембрандта, Брейгеля, Левітана.

Картини художників-класиків мають не тільки естетичну цінність, а й завдяки своїй магнетичній енергетиці не залишають байдужими як знавців так і пересічних споглядальників.

Мені подобаються пейзажі, особливо морські, які особливо чітко передають силу стихії підчас шторму, чи непорушність морської поверхні в штиль, щедро забарвленої першими променями сонця, що сходить. Споглядаючи такі роботи, ніби переносишся на морське узбережжя, відчуваєш рух морського повітря, його запах. Передати точність форм, кольорів можна завдяки ретельному вивченню технік, передати ж характер стихії, її силу, динаміку –передбачає наявність неабиякого таланту.

Також мені імпонують картини сучасного художника Євгенія Лушпина. Хоча в його роботах конкретного сюжету немає, але дивлячись на них, захоплюєшся як майстерно він зображує місто. Особливо подобається кольорова гама, в якій виконані його роботи.

Сучасне образотворче мистецтво захоплює різноманітністю технік, матеріалів, також їхнім унікальним поєднанням. Але енергетика сучасних

картин також надихає, наповнює наш внутрішній світ, збагачує позитивними емоціями, чи навпаки напружує, вселяє неспокій.

Здатність передавати крім зображення ще й характер, емоції, подекуди навіть іронію притаманне багатьом поколінням художників, тож доцільно цікавитись творчими здобутками людства, адже гармонійний розвиток особистості є неможливим без долучення до культурного спадку.

Але це не означає, що кожную роботу художника можна віднести до цього культурного спадку. Дивлячись на деякі роботи сучасних експресіоністів, крім хаосу кольорів, важко розгледіти саму суть, ідею картини. Трапляються і такі роботи, де декілька кольорових плям і пара ліній (або ще гірше –полотно просто покрите одним кольором) називають вершиною сучасного мистецтва. Якщо це справді вершина мистецтва, то яку ідею воно може донести до свідомості людини? Нічого не донесе...Крім емоцій. Але не завжди емоції від таких картин бувають позитивними. Навпаки: хаос на картині може змусити людину відчувати тривогу.

Якщо вже говорити про емоції, то найкраще, на мою думку, людиною сприймаються пейзажі, так як природа завжди налаштовує на спокій. В пейзажах не часто зустрінеш «крикучі» кольори, (використовують їх не часто і тільки для акценту), на таких картинах у будь якого випадку не побачиш речі, які можуть викликати огиду.

Тому милуватись треба тими картинами, які несуть в собі якусь ідею, символізують щось, до чогось закликають, або хоча б не напружують і не наштовхують на негативні думки.

Так як мистецтво практично постійно оточує людину, то воно безпосередньо впливає на її самопочуття та настрої . Тому не рідко люди приходять на художні виставки, в галереї для того, щоб розрядити себе і почерпнути натхнення бо знають, що правильне мистецтво не матиме на них негативного впливу.

Але образотворчим мистецтвом можна не тільки милуватись, його можна самостійно створювати. Це приносить не менше задоволення. Таким чином можна позбутись стресу, негативних емоцій (яких за весь день накопичилось не

так аж і мало), корисно провести своє дозвілля і прикрасити сірі стіни своєї кімнати. Навіть якщо немає кому розповісти те, що тобі дійсно важливе, поділитись своїми проблемами, то все це можна вилити на папір, проявити всю свою фантазію і забарвити все в кольори залежно від настрою.

За допомогою мистецтва можна показати свою індивідуальність, цим самим зацікавити інших людей і знайти друзів та однодумців (мистецтво зближає), можна просто провести своє дозвілля, малюючи те, що тобі дійсно подобається, а можна і все своє подальше життя пов'язати із прекрасним.

Тобто мистецтво може вирішити і одну з найбільших проблем молоді, знайти те, чим людина займатиметься все своє життя, обрати собі професію.

Звісно, це не так легко, реалізувати себе як художника або людину, чия професія пов'язана з мистецтвом, але ,якщо це можливо, то варто спробувати. Адже працювати на роботі, яку ти любиш, це справді круто. Мабуть, це мрія кожного, робити те, що ти любиш і водночас заробляти собі на життя.

Отже, мистецтво завжди допоможе реалізувати людину в житті як особистість, знайти друзів, провести вільний час.

Ковальська Х.О.,
Вижницький коледж прикладного мистецтва
ім. В.Ю.Шкрібляка

КРИЗЬ ЛІНЗИ ЧАСУ: ВПЛИВ ЧАСУ НА РОЗВИТОК СУЧАСНОГО МИСТЕЦТВА

Все рухається по спіралі, повертається на крузі своя. Закони фізики говорять: «Любе тіло, яке рухається , створює гармонійні коливання».

Рухаючись по своїм орбітам, планети створюють коливання в просторі. Їх частота дорівнює числу повних циклів, здійснених за одиницю часу. Величина, обернена частоті, називається періодом. Саме ці закони використовують астрономи, додаючи і віднімаючи фази та антифази і порівнюють їх з частотами планет в момент народження людини. Момент народження є своєрідним унікальним паспортом людини, в якому кожна планета вносить свою унікальну частоту, яка впливає потім на нашу взаємодію і резонанс з оточуючим світом. Тому кожна людина, як епоха, відповідає своєму часу і місцю в просторі.

Мистецтву також притаманна циклічність. Напряма, який поширений зараз – примітивізм, дуже подібний на доісторичне мистецтво - наскальний живопис. А це свідчить про те, що культурологічне коло замкнулось і має відбутись перехід на новий рівень. Усі надбання минулого і сьогодення готують ґрунт для переходу і стануть основою для розвитку мистецтва та культури на ще вищому рівні.

Практикою доведено, що енергія людини, її думки, слова, а також музика впливають на молекулярну структуру води, яка складає 70% нашого тіла і покриває таку ж кількість поверхні Землі. Вплив енергетики на матеріальну структуру доведений і науковими дослідженнями за допомогою електронного мікроскопа, спеціальних чутливих сенсорів.

Спробую пояснити сторону сучасного мистецтва, яке пройшло стадію трансформації сприйняття від естетики до енергетики. Цією стадією був двадцятий вік. Естетика – це оригінальний стиль художника, його почерк. Мистецтво Рубенса... Якщо ми говоримо про витвори мистецтва, то під словом естетика маємо на увазі форму, зовнішні якості даного витвору.

Енергетика-це відчуття, настроїв, непомітний дотик, це відмінна хвиля , яку ми отримуємо від об'єкту мистецтва. Енергетика буває

різною. Але , вцілому, вона ділиться на гнітючу та життєстверджуючу. Наприклад, картини Левітана наповнені свіжістю та внутрішнім сильним рухом. Побувши деякий час біля картини, глядач візуально може відчутти природу, віяння свіжого повітря чи спеку. Глядач сповнюється енергетикою реальності. Це одна з вершин реалізму

Другий приклад-картини Модільяні. Вони не є реалістичним поданням природи,

але, тим не менше, внушають глядачу приємну енергетику. Модільяні добився сильної за звучанням мелодійної лінії , посилив ступінь поетичної складової та ноти колориту композиції. Стався перехід від сприйняття людиною зовнішніх якостей витвору мистецтва до його внутрішнього стану. Головне те, що енергетика стає важливіше естетики. Це означає, що витвір мистецтва уже оцінюється не тільки з точки зору художніх характеристик, але й з

точки зору деякого внутрішнього підтексту, який не читається оком, не може пояснюватись з деякої раціональної сторони, а просто відчувається людиною. Поки що людина не може дати оцінку внутрішній стороні живопису. Можливо, у майбутньому вчені створять прилад, який скануватиме витвір мистецтва та вимірюватиме його на ступінь сили енергетики. Я думаю, що мистецтво майбутнього уже взяло вектор на формування певної енергетики.

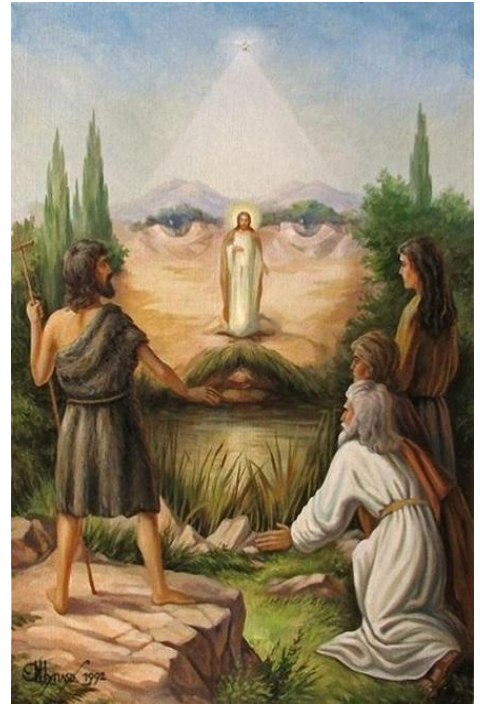
Сьогодні для сучасного художника, незалежно від жанру, ціллю є не передача зовнішніх якостей природи чи ідей, а енергії, визначеного енергетичного руху – чи то поетичне, радісне, сумне, похмуре, чи позитивне.

Якщо формувати роботу в негативному стані, мистецтво піде в деструктивному векторі. Картина почне видавати негативну енергетику. Вибір енергетики, яку

художник виливає в свою роботу, характеризує його як позитивного чи менш позитивного .

Тобто, мистецтво як людина, має не тільки зовнішню сторону – гарне чи не дуже, але і внутрішній стан . Зараз ступінь майстерності також важлива, але внутрішня сторона мистецтва набула більшого значення , ніж це було раніше. Це не тільки естетична прикраса інтер'єру, оригінальні дрібнички - це являється стабілізатором, акумулятором якоїсь визначеної енергетики. Картина видає хвилю і підтягує до себе подібні хвилі. Таким чином, створюється атмосфера, яка збирає і випромінює певний тип енергії. Якщо картина несе в собі негативну енергетику, відповідно вона буде тягнути подібну до неї енергію. В цьому сенс і для художника - появляється визначений критерій, який передбачає пошук гармонії в своєму мистецтві замість того, щоб іти в нікуди.

Література:

1. Желібо С.П., Заверуха Н.М., Зацарний В.В. Безпека життєдіяльності. Навчальний посібник – К.: Каравела, 2002. -327с.
- 2,Бердяев Н. А. Дух и реальность. Основы богочеловеческой духовности // Бердяев Н.А. Философия свободного духа. - М.: Республика, 1994. - С.364-462.
- 3.Бодрийяр Ж. Прозрачность зла. - М.: Добросвет, 2000. - 260 с.
- 4.Дельоз Ж. Суспільство контролю. Post scriptum // Література Плюс. - 1999. - № 14. - С. 6-7.
- 5.Ясперс К. Истоки истории и ее цель // Ясперс К. Смысл и назначение истории. - М.: Республика, 1994. - С. 28-286.

